

DERE TEPE EFSANE

KORAY AVCI ÇAKMAN

© tudem

KORAY AVCI ÇAKMAN

DERE TEPE EFSANE

DERE TEPE EFSANE

© 2019, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Koray Avcı Çakman
RESİMLEYEN: Elif Deneç
EDİTÖR: Burhan Düzçay
DÜZELTİ: Irmak Ertaş
SON OKUMA: Hilâl Aydın
GRAFİK UYGULAMA: Nayime Serbest

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Nisan 2019 (3000 adet)

ISBN: 978-605-285-189-0
Yayınevi sertifika no: 11945
Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DERE TEPE EFSANE

KORAY AVCI ÇAKMAN

Koray Avcı Çakman

Henüz küçücük bir çocukken en yakın arkadaşımı kitaplar... Develer tellal idi, pireler berber; kâh güldüm, kâh düşündüm onlarla beraber. Tatillerde *Alice* beni *Harikalar Diyarı*'na davet ederdi. Göbeğini hoplata hoplata gülen tavşanla, yumurta adamla onun sayesinde tanıştım. Herkes uykudayken *Güliver* çalardı kapımı, "*Haydi Cüceler ve Devler Ülkesi'ne!*" derdi. Her kitap yeni bir serüvendi, her biri beni düş dünyalarında gezdirdi. Hiç terk etmedi beni hayal kahramanları; başucumda onlarla büyüdüm. Hâlâ en yakın arkadaşımıdır kitaplar. A bir de kediler, köpekler, çiçekler, kuşlar ve yıldızlar... Yazmayı da sevdim okumak kadar. Yazmak benim için gizemli bir yolculuğa çıkmak. Yazmak düş dünyasında kanat çırpılmak...

Tudem Yayın Grubundan çıkan kitapları:

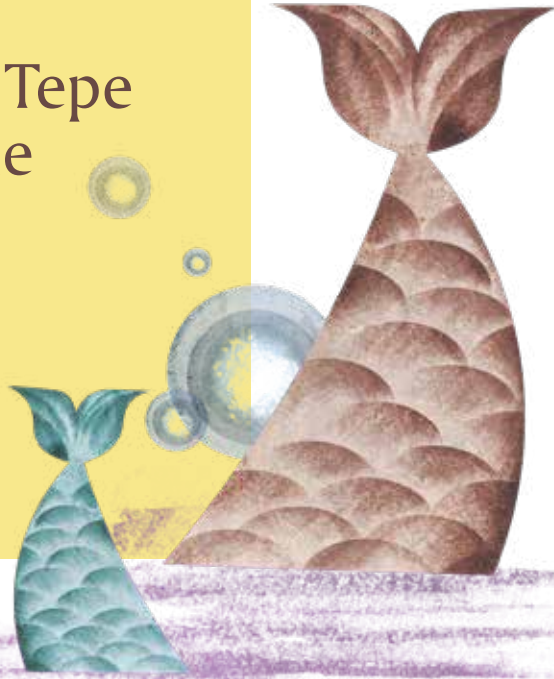
- Yengeç Yazar** (fabl-öykü)
- Dere Tepe Efsane** (şiiir/öykü)
- Sahibini Arayan Keman** (öykü)
- Gülen Sakız Ağacı** (öykü)
- Bambaşka Bir Dünya** (öykü)
- Dedemin Uçan Dairesi** (öykü)
- Sıra Sana da Gelecek** (öykü)
- Nanni Küçük Farenin Büyük Maceraları** (roman)
- Yedikır'ın Kuşları** (roman)
- Hayal Küre** (roman)
- Almarpa'nın Gizemi** (roman)

İçindekiler

Dere Tepe Efsane	7
Bursa, Cennet Bura	9
İstanbul Efsane, Çiçeği Lale.....	12
Kumlar Gelse Dile, Çanakkale.....	15
Gölü Sapanca, Kenti Sakarya.....	18
Geyikkoşan, Samsun.....	22
Türkiye'nin En Kuzeyi, Sinop Şehri	25
Amasya, Allı Ballı Elma	28
Kıpır Kıpır Hamsi, Trabzon Şehri	31
Zonguldak, Kömürü Kapkara Bak	34
İzmir, Keçi Kalesi.....	38
Kütahya'nın Çinisi, Çıktı Dünyanın Çivisi	41
Manisa, Macunu Şifa.....	44

Muğla, Kıyısı Sığıla.....	47
Taşı Lüle Eskişehir.....	51
Konya, Gelene Kucak Açar Mevlana	54
Ankara Ankara, Güzel Ankara	56
Isparta, Güller Açar Orada	59
Olimpos, Aspendos Antalya.....	63
Kahramanmaraş, Karsambaç	67
Zirvesi Karlı, Ağrı	71
Gün Kurusu, Malatya.....	74
Gölü Kocaman, Van	77
Çayda Çıra, Elazığ.....	81
Tepsi Tepsi Baklava, Gaziantep	84
Telkâri, Mardin.....	87
Harran Şehri, Şanlıurfa.....	91

Dere Tepe Efsane

Dorukları göğse sevdalı dağlar,
Kekik, fesleğen kokulu çayırlar,
Suları coşkun akan pınarlar,
Daracık sokaklarda uzanan taşlar,
Kim bilir bağrında ne hikâyeler saklar.

Dere tepe efsane; anlatıla söylene,
Beşikteki bebeye, uyuklayan nineye...
Geçmişten günümüze gelmiş,
Bir dinleyen bir daha istemiş.

Kimi bire bin katmış,
Duyan duymayan buna şaşmış.
Masalarda nasıl develer tellal,
Pireler berber ise;
Söylencelerde de
Kurt, kuş konuşur,
Dağ, dağa kavuşur,
Olmaz denilen olur.

Uzanalım yurdun dört bir yanına,
Kulak verelim dağına, taşına,
Irmağına, ağacına,
Çiçeğine, böceğine,
Deresine, tepesine...
Bilinmedik çok çok eski zamanlardan,
Kim bilir bizi kimler selamlayacak uzaklardan,
Suyu çoktan kurumuş bir çeşme,
Surları, burçları yıkık dökük bir kale,
Neler neler anlatacak bize.
Dere tepe efsane...

Bursa, Cennet Bura!

Çıkalım, zirvesi karlı Uludağ'a,
Şöyle bir bakalım Bursa'ya.
Duyana duymayana,
Varana varmayana,
Anlatalım neden cennet bura.

Zamanın birinde, bir hükümdar yaşarmış.
Tılsımlı mı tılsımlı bir mührü varmış.
O mühür sayesinde hükmedermiş,
Aşılmaz dağlara, suları azgın ırmaklara,
Geçit vermeyen kayalıklara...

Mührünün tılsımıyla uzun yollar kısalmış,
Coşkun nehirler önünde ip gibi akmış.
Dağlar tepeler eğilmiş,
Koca koca kayalar erimiş,
Dört bir yanı kolaylıkla gezmiş.

Günlerden bir gün
Vezirini yanına almış,
Göz açıp kapayıncaya kadar

Uludağ'ın eteklerine varmış.
Etrafına bakmış bakmış da
Hayran kalmış yeşiline,
Suyundan içmiş içmiş de
Neşe katılmış neşesine.
Leziz yemişlerinden yemiş,
Yemiş de pek beğenmiş.
Dönmüş vezirinin sol yanına,
Demiş ki: "Cennet bura!"

Ağır işitirmiş vezirin sol kulağı,
"Cennet Bursa" anlamış, "cennet bura"yı.
Şehir kurulmuş oraya,
O günden sonra Bursa denmiş buraya...

Dağları tepeleri aşalım,
Bu kez de ta Çin'e kadar uzanalım,
İpek böceğinin efsanesi nasılmış bir bakalım:
Çin İmparatoriçesi Leizu,
Mis gibi bir çay demlemiş.
Çay fincanını kapmış, kendini bahçeye atmış.
Dut ağacının altında kâh çayını yudumlamış,
Kâh rüzgârın sesini dinlemiş.

Rüzgâr bu, eser geçer de
Her şey aynı kalır mı?
Kâh imparatoriçenin savurmuş saçını,
Kâh dut ağacının sallamış dalını.
O sırada dut ağacından,
Pıt diye bir koza düşmüş fincana.
İmparatoriçe merakla bakmış,

Bir kozaya, bir dala,
Bir dala, bir fincana,
Bir fincana, bir çaya...
Çayını böyle içemezmiş.
Kozayı çekmiş, çekmiş...

O çektikçe kozadan bir ip ayrışmış,
İp uzamış da uzamış,
Leizu şaşakalmış buna,
İpi dolamış parmağına.
Parmağını bir sıcaklık sarmış.
İmparatoriçe bundan çok hoşlanmış.
Çevresindekilere heyecanla
Bu keşfini anlatmış.
İşte ipekçilik Çin'de böyle başlamış,
Oradan da tüm dünyaya yayılmış.

İpek böcekçiliği o kadar gelişmiş ki Bursa'da,
Han bile yapılmış koza adına.
İpek böceği yetiştiricileri,
Takmışlar sepetleri kollarına,
Varmışlar Koza Han'a,
İpek kozalarını burada satmışlar tüccarlara.
Yalnız evvel zamanda, kalbur samanda değil,
Koza Han'da bugün de ipekli ürünler satılıyor.
Ama bunlar artık fabrikalarda üretiliyor.

İpek deyip geçmeyin,
Hikâyesi var minicik böceklerin,
Yumuşacık bir şalda,
Göz alıcı bir fularda...

İstanbul Efsane, Çiçeği Lale

Yedi tepeli Şehir,
Sayalım bu tepeleri bir bir:
Topkapı Sarayı Tepesi,
ÇemberlitaŐ Tepesi,
Beyazıt Tepesi,
Fatih Tepesi,
Yavuz Selim Tepesi,
Edirnekapı Tepesi,
KocamustafapaŐa Tepesi.
Gezmele biter mi hepsi!

İstanbul iki yaka,
Bir yanı Asya, bir yanı Avrupa,
Nice medeniyetler barınmıŐ bu topraklarda.
Kimi der, İstanbul'un taşı toprağı altın;
Kimi der, İstanbul'a bir de
Çamlıca Tepesi'nden bakın.

Yüzlerce yıldır bu kente,
Dolar insanlar akın akın.
Martılar bile bu kalabalıktan şaşkın.

Surları sarnıçlarıyla,
Adaları anıtlarıyla,
Teknesi vapuruyla
Hayran bırakır herkesi,
Anlatmakla biter mi hiç
İstanbul efsanesi!

Çok çok eskiden,
Kız Kulesi henüz denize kondurulmamış,
Şehir bunca binayla doldurulmamışken,
Fatih Sultan Mehmet gemileri karada yürütmemiş,
Koca Sinan adını taşıyan camiye inşa etmemişken...
Gül, sümbül gelirmiş akla, çiçek denince
Bilmezmiş laleyi hiç kimse.
Lalenin efsanesine kulak kabartalım,
Koca şehri nasıl donatmış bakalım:

Dere tepe efsane
Gün, ışığını toplayıp gidince,
Yerini bırakır geceye.
Gece kâh yıldızlarla fısıldaşır,
Kâh ay ışığı parıl parıl ıştır.
Gün ıştırken yavaşça,
Pul kanatlı bir böcek
Çiy tanesini içer kana kana.
Tan ağarmamış; gece,

Nöbetini gündüze bırakmamışken,
Öbek öbek çiçeklerin açtığı kırlarda,
Çiy taneleri, yaprakların üzerini
Kaplamış damla damla.

Gök gürlemiş beklenmedik bir anda,
Yıldırım düşmüş bir yaprağa.
Alev alan yaprak laleye dönüşmüş,
Anlatmış duyan duymayana.
Efsane bu ya,
Böyle oluşmuş ilk lale.

Lalenin tam ortasındaki siyahlık,
Yıldırımın armağanı yanıkta nmış.
Lalenin tohumu uçmuş uçmuş da,
Kim bilir nerelere konmuş
Kâh sarı olmuş kâh kırmızı,
Kâh beyaz kâh turuncu...
Öyle bir çiçek ki bir devre adını vermiş,
Bahçeler, saraylar, uzak mı uzak korular,
Koskoca İstanbul şehri bu çiçekle şenlenmiş.

İstanbul yedi tepe,
İstanbul'a yakışır lale.

Kumlar Gelse Dile, Çanakkale

Truva Atı surların önüne bırakılmamış,
Truvahılar gafil avlanmamış,
Gelibolu onca savaş görmemişken,
Ne kuş dili ne kedi dili,
Kim dedi, kime dedi,
Ne dedi, niye dedi?
Efsanemiz Kumdili.

Develer tellal, pireler berber iken,
İlyas adında bir genç yaşarmış Gelibolu'da,
“Ermış,” dermiş halk bu oğlana.
İlyas'ın bir de kardeşi varmış ta karşı kıyıda,
İlyas özler dururmuş kardeşini...
Uçup karşı kıyıya konamazmış,
Kuş değil ki!

Yüze yüze denizi aşamazmış,
Balık değil ki!

Evvel zamanda, kalbur samanda
Bacası puf puf tüten gemiler,
Düdüğü düd düd öten vapurlar da yokmuş.
İlyas kardeşini görmeyeli yıllar yıllar olmuş.
Delikanlı anlatmış özlemini
Dağa taşa, kurda kuşa...

Ak sakallı, nur yüzlü bir dede
Girmiş, bir gece rüyasına.
“İlyas,” demiş, “dardını duydum
Ulu ulu çınarlardan,
Ağıldaki kuzudan,
Avludaki kuyudan...
Mademki kardeşini bunca özledin,
İşte bak sana yardıma geldim.
Yarın gün ağarınca var git kumsala,
Doldur avucunu kumla.
Savur avucundaki kumu denize doğru,
Suya kavuşan kum açacak
Sana gideceğin yolu.
Yürü, hiç korkma!
Geride bıraktığın martıya da,
Kumsala da aldırma.
Ne yaparsan yap,
Sakin dönüp ardına bakma!”

İlyas kan ter içinde uyanmış.
Sağa dönmüş olmamış,

DERE TEPE EFSANE

KORAY AVCI ÇAKMAN

Efsaneler bir yere ad olur,
Bazen de konu bir türküye.
Bazen dilde bir deyim,
Bazen şiirde bir dize...
Onlar ki kültürel mirastır bize,
Köprüler oluşturur,
Geçmişten günümüze.

Dere Tepe Efsane, şiir ve masal geleneğinden beslenerek yaratılmış özgün bir anlatımla yurdumuzun dört bir köşesinden derlenmiş söylenceleri tekrar canlandırıyor; dağı taşı efsane Anadolu'muzun zengin kültür hazinesini keşfe çağırıyor.

Resimleyen: Elif Deneç

www.tudem.com

[f](#) [t](#) [@](#) [v](#) tudemyayingrubu

ISBN 978-605-285-189-0

9 786052 851890